

Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»

У Будинку творчості міста Ірпінь Григор Тютюнник чує пісню «Летіла зозуля через мою хату» у виконанні бандуриста. Ця пісня надихнула митця написати новелу «Три зозулі з поклоном».

Новела — це невеликий прозовий твір із напруженим сюжетом і несподіваним фіналом.

Зміст твору можна умовно поділити на 4 частини. Перша та четверта частини — це обрамлення твору.

Сюжет новели

У центрі новели «Три зозулі з поклоном» любовний трикутник (Софія — Михайло — Марфа Яркова).

1 частина

На початку твору герой-оповідач (студент) повертається в новому костюмі додому на вихідні з інституту. Він бачить сусідку Марфу Яркову, яка на нього пильно дивиться. Оповідач удома питає в матері, чого на нього так дивно дивилась Марфа?

Мати розповідає синові історію любові, яка зробила щасливими двох і залишила тільки спогади й безнадію третій.

2 частина

Батька оповідача було репресовано та відправлено до Сибіру. Звідти він надсилає листи своїй дружині Софії. Проте Марфа Яркова приходила до пошти раніше — «птахою летіла з роботи», немов відчуваючи наближення листа від Михайла. Сусідка просила в поштаря дядька Левка лише потримати лист, не маючи права розгорнути його. Усе це бачила Софія, але не забороняла й не викривала таких дій, бо співчувала й розуміла: лише такі миттєвості роблять Марфу щасливою. Причина того, що Софія не забороняла Марфі тримати листи, — це спільне горе двох жінок.

3 частина

Михайло та Софія водночас знали про те, що Марфа в Михайла закохана. Марфа зі своїм чоловіком Карпом ходили щовечора на посиденьки до Софії та Михайла, гомоніли, співали разом. І в ці хвилини Марфа аж світилася, бо була поруч із тим, кого безмежно кохала, дарма що з нею був чоловік Карпо.

4 частина

Особлива частина новели — це вставний епізод, що має назву «Останній лист від тата». Це безпосередньо сам текст листа від Михайла до Софії із Сибіру. У ньому він розповідає про тюремний побут, згадує про сосну, яку він посадив біля свого будинку, про синопка, якого давно не бачив. А також оповідає про те, що йому сниться, що десь поруч ходить Марфина душа нещасна.

У фіналі твору оповідач міркує про те, чому Марфа й Михайло не одружились, так відчуваючи одне одного. А відповідь одна: «Тоді не було б тебе...» — шумить «татова сосна».

Три зозулі з поклоном — вдячність за почуття, але водночас вибачення за те, що не можна відповісти взаємністю, прохання відпустити й забути.

Текст має присвяту «Любові всевишній»

Епітет «всевишній» уживається найчастіше в релігійному контексті. Так Григій Тютюнник підкреслив велич почуття Любові.

Новелу справедливо називають **автобіографічною**. Важливим мотивом твору є спогади про батька, запротореного аж у «Сибір неісходиму». До речі, у фразі «Сибір неісходиму» відчитуємо натяк на поему Тараса Шевченка «Кавказ».

Щоб видати новелу, Григій Тютюнник змінив акценти у творі. Батькове ув'язнення відійшло на другий план. На першому ж плані Любов.

Ідея твору (тобто основна думка) — це оспівування любові, яка не потребує нічого навзаєм, але своєю жертівністю наповнює людське існування великим сенсом буття.

Практичні завдання

1. Перегляньте фільм-виставу «Три зозулі з поклоном» за мотивами новели Григора Тютюнника.

Чи такими ви уявляли головних героїв твору?

Щоб ви додали до екранізації твору?

<https://www.youtube.com/watch?v=eshXPAkP7mM&t=1087s>

2. Прочитайте слова пісні «Летіла зозуля через мою хату». Поясніть, якими саме ключовими мотивами пісня споріднена із новелою «Три зозулі з поклоном».

Летіла зозуля через мою хату,
Сіла на калині, та й стала кувати. (2)

Ой, чого, Зозуле, ой, чого ж ти куєш?
Хіба ти, Зозуле, добро мене чуєш? (2)

Якби не чувала, то би не кувала,
Про тебе, дівчино, всю правду сказала. (2)

Ой, Боже мій, Боже, що я наробила?
Козак має жінку, а я полюбила. (2)

Козак має жінку, ще й діточок двоє.
Ще й діточок двоє, чорняві обоє. (2)

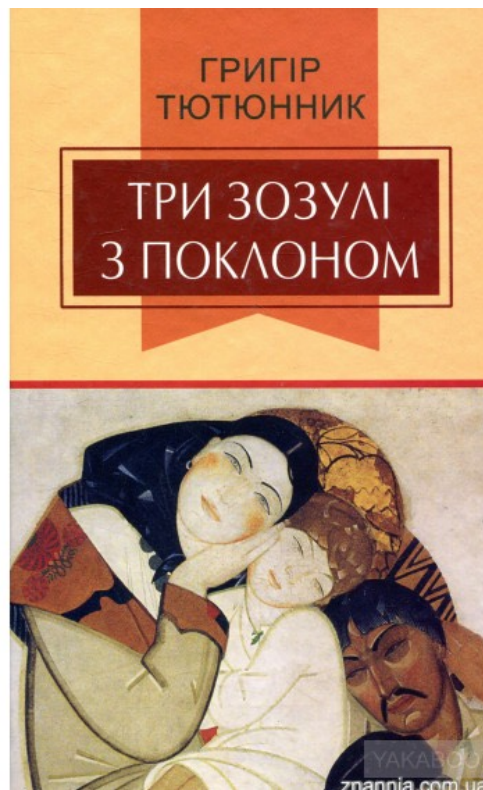
А я ж тих діточок та й не понаймаю,
З тобою, Марусино, в саду й погуляю. (2)

Гуляв Козаченько неділю й дві ночі,
Прийшов Козаченько до дівчини в гості. (2)

Ой, Боже мій, Боже, який я удався,
На чужій сторонці за жінку признався. (2)

Не так же за жінку, як за дві дитини,
Розколось серце на дві половини. (2)

Ілюстративний матеріал

Обкладинка книжки «Три зозулі з поклоном»
Гр. Тютюнника

Рекомендовані джерела

1. Тютюнник Г. М. Три зозулі з поклоном: вибрані твори. К: Знання, 2018. 206 с.
2. Пройдаков Артур. Подкаст №36: Григір Тютюнник. Дата звернення: 27.03.2021. URL: <http://osvita.ua/test/training/ukr-literature/74779/>
3. «Три зозулі з поклоном». Відеовистава за мотивами новели Григора Тютюнника. YouTube. Дата звернення: 27.03.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eshXPAkP7mM&t=1090s>